

Datum
2024-05-23

Diarienummer
Utr2024/19

Ert diarienummer
LI2024/00615

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remiss av Transportstyrelsens redovisning av regeringsuppdrag om försöksverksamhet för vissa godstransporter (TSG 2023–4473)

Bakgrund och övergripande om förslaget

Transportstyrelsen har haft regeringens uppdrag att utforma en försöksverksamhet där företag, myndigheter eller andra organisationer kan ansöka om undantag från körkorts-lagen (1998:488). Syftet är att lindra bristen på förare med körkortsbehörighet C och att skynda på den gröna omställningen av transportsektorn. Som ett svar på uppdraget föreslår Transportstyrelsen, i enlighet med de utgångspunkter som anges i uppdraget, en försöksverksamhet som går ut på att förare som har haft körkort med behörighet B i minst två år ska kunna framföra lastbil utan släp med en totalvikt över 3 500 kg och upp till 4 250 kg. En förutsättning är att lastbilen drivs helt eller delvis av alternativa bränslen samt att relevanta handlingar medförs i fordonet och kan uppvisas vid kontroll. Försöksverksamheten föreslås vara tillståndsprövad samt fortgå under en begränsad tid på två år.

Transportstyrelsen lämnar även förslag på undantag från kör- och vilotidsreglerna inklusive krav på färdskrivare, vilket annars skulle krävas i försöksverksamheten om fordonen används i yrkesmässig trafik. Förslaget utnyttjar möjligheten att nationellt besluta om sådant undantag i enlighet med EU:s kör- och vilotidsförordning (EG) 561/2006 artikel 13 f, men som hittills inte införts i Sverige. Undantaget gäller godstransporter upp till 7,5 ton inom en radie av 10 mil från den plats där företaget är beläget och som utförs med fordon som endast drivs med naturgas, flytande gas eller el. Ett sådant undantag är inte en del av försöksverksamheten och gäller således även för transporter utanför denna samt med delvis andra villkor, till exempel gäller det inte för hybridfordon. Det föreslås också införas utan tidsbegränsning. Även detta förslag syftar till att bidra till den gröna omställningen av transportnäringen.

Trafikanalys synpunkter på förslagen

Trafikanalys kan instämma i bedömningen att den föreslagna försöksverksamheten kan bidra till att lindra förarbristen samt påskynda omställningen av vägtrafiken. Trafikanalys ställer sig därför i princip bakom Transportstyrelsens förslag som är utformat i enlighet med EU:s regler. Enligt dessa definieras dock fordon som drivs med alternativa bränslen

som ett motorfordon som *helt eller delvis* drivs med ett alternativt bränsle.¹ Frågan kan dock ställas om inte försöket i stället borde gälla helt fossilfria fordon på samma sätt som gäller i det föreslagna undantaget från kör- och vilotidsregleringen och där hybridfordon inte omfattas. Det skulle också ligga i linje med den nyligen beslutade klimatpremien för lätta lastbilar som endast gäller om bilen drivs enbart av el eller el som produceras av vätgas via bränsleceller.

Vidare vill Trafikanalys peka på att undantaget om kör- och vilotider är svårtolkat genom formuleringen att det gäller för fordon som används för godstransporter inom en radie av 100 km från den plats *där företaget är beläget*.²

Trafikanalys menar att båda dessa frågor bör övervägas och definitionerna i möjligaste mån förtydligas innan förslaget genomförs.

Med detta sagt är dock frågan om det är meningsfullt att nu införa ett särskilt svenskt undantag då en ändring av EU:s körkortsdirektiv redan är på gång där det aktuella undantaget enligt nu liggande förslag redan är med. Enligt Trafikanalys uppfattning torde det i stället vara bättre att avvakta den kommande ändringen av EU:s körkortsdirektiv. I det fortsatta yttrandet utvecklas dessa synpunkter närmare.

Svårt bedöma nettoeffekter av förslaget och ett nytt körkortsdirektiv från EU är redan på gång

Eftersom deltagande i försöksverksamheten är frivilligt är det svårt att veta hur stor anslutningen kommer att bli, varför det är svårt att i förväg kvantifiera verksamhetens effekter på sådant som trafiksäkerhet, klimat och miljö. Försöket föreslås visserligen att utvärderas med hjälp av de kontrolluppgifter som företagen åläggs att årligen rapportera in, men en sådan utvärdering bedöms kunna ske tidigast tre år efter försökets start. Transportstyrelsen bedömer vidare att effekter av undantaget från kör- och vilotidsreglerna blir begränsade eftersom antalet berörda tunga fordon som enbart drivs av gas eller el är få. Denna undantagsmöjlighet är dock helt ny och det saknas ännu erfarenheter från effekter av ett sådant undantag.

Med den föreslagna försöksverksamheten tillkommer också en rad kostnader för myndigheter för sådant som tillståndsgivning, ökad tillsyn och kontroll samt för företag för bland annat ansökan om tillstånd, utbildning och information till förare liksom för inrapportering av kontrolluppgifter. Undantaget från kör- och vilotider ökar polisens behov av vägkontroller.

Transportstyrelsen konstaterar att det nu föreslagna undantaget i försöksverksamheten inte helt stämmer överens med EU:s nuvarande regler och att Sverige därför, i enlighet med artikel 6 gällande körkortsdirektiv, bör informera kommissionen om det svenska förslaget. Samtidigt pågår parallellt en revidering av EU:s körkortsdirektiv där det bland annat föreslås ett i huvudsak likalydande undantag som i nu föreslagen försöksverksamhet, en ändring som Trafikanalys för övrigt ställt sig positiv till i remissvar

¹ Artikel 2 rådets direktiv 96/53 EG

² 13 f i förordningen (EG) 561/2006)

med anledning av kommissionens då aktuella förslag.³ Beslut om införande har dock ännu inte fattats och det kan vara svårt att nu veta hur det slutliga direktivet kommer att se ut.

Mot denna bakgrund menar Trafikanalys att det vore bättre att invänta ändringen av EU:s körkortsdirektiv vilken, som Transportstyrelsen uppger, kan komma att ske redan under 2024.

Generaldirektör Mattias Viklund har beslutat i detta ärende efter föredragning av Pia Bergdahl. I beredningen av ärendet har också avdelningschef Anna Ullström deltagit.

Mattias Viklund

Generaldirektör

³ [Yttrande över kommissionens förslag om nytt körkortsdirektiv och direktivet om vissa körkortsåterkalleisers effekt inom unionen \(trafa.se\)](https://trafa.se/yttrande-over-kommissionens-forslag-om-nytt-korkortsdirektiv-och-direktivet-om-vissa-korkortsaterkalleisers-effekt-inom-unionen)